

استفاده از نشان‌ها:
مطالعه‌ای در باب مسائل
عملیاتی، تجاری و غیر عملیاتی

مترجم:

دکتر علیرضا ابراهیم‌گل

استادیار پردیس فارابی دانشگاه تهران

عنوان و نام پدیدآور : استفاده از نشان‌ها مطالعه‌ای در باب مسائل عملیاتی، تجاری و غیرعملیاتی
 مترجم: علیرضا ابراهیم گل.
 مشخصات نشر : تهران: خرسندی، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری : ۳۵۶ ص.
 شابک : 978-600-114-303-8
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
 یادداشت : Study on the use of the emblems... عنوان اصلی:
 موضوع : صلیب سرخ و هلال احمر - نمادها
 موضوع : صلیب سرخ و هلال احمر
 شناسه افزوده : ابراهیم گل، علیرضا، ۱۳۵۷ - مترجم
 رده‌بندی کنگره : UH۵۳۵/الف ۱۳۹۳
 رده‌بندی دیویی : ۳۶۱/۷۷
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۵۲۱۸۵۷

انتشارات خرسندی

نمایشگاه و فروشگاه کتب فقهی، حقوقی و علوم سیاسی

تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲

پائین تر از خیابان لبافی‌نژاد، کوچه میت، پلاک

تلفن: ۰۵ - ۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۰۵ - ۱۴۹۰۵۸۴

پست الکترونیک: Khorsandy.puh@gmail.com

سایت اینترنتی: www.Khorsandypuh.com

استفاده از نشان‌ها:

مطالعه‌ای در باب مسائل عملیاتی، تجاری و غیرعملیاتی

مترجم: دکتر علیرضا ابراهیم گل

چاپ اول: ۱۳۹۳ - شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

حروفچینی: زرنگاران مهرخلاق - قیمت: ۱۸۰۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-114-303-8

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۳۰۳-۸

فهرست مطالب

پیش‌گفتار	۱۱
مقدمه	۱۵
اهداف و روش‌های اساسی	۱۵
مفاهیم و اصول کلی	۲۲

بخش اول: تئوری‌ها مربوط به مسائل عملیاتی استفاده از نشان

الف) استفاده توسط مراجع دولتی	۳۵
۱- آیا واحدهای پزشکی متعلق به نیروهای مسلح دولتی برای طرف مخاصمه مسلحانه می‌توانند نشان خود را به صورت موقت تغییر دهند؟	۳۵
۲- آیا واحدهای پزشکی متعلق به نیروهای مسلح دولتی می‌توانند از نشان مضاعف، هم هلال احمر و هم صلیب سرخ، استفاده کنند؟	۴۱
۳- آیا واحدهای پزشکی نیروهای مسلح دولتی‌هایی که به صورت متلاطم عمل می‌کنند می‌توانند از نشان‌های کاملاً متفاوتی برای اماکن و وسایل حمل و نقل مشخص خود استفاده کنند؟	۴۵
۴- آیا ناجیان حیات در صحنه نبرد، مجاز به استفاده از نشان هستند؟	۴۸
۵- آیا پرسنل، واحدها و وسایل حمل و نقل پزشکی مجاز به استفاده از نشان‌های غیرمسلح باشند؟	۵۴
۶- مرجع صلاحیت‌دار برای مجاز ساختن استفاده از نشان برای اهداف حمایتی چیست؟	۶۴
۷- مراجع ذیل در قلمرو اشغالی چگونه باید از نشان استفاده کنند؟	۷۰
- واحدهای پزشکی نیروهای مسلح دولت اشغالگر؟	۷۰
- بیمارستان‌های غیرنظامی (و کارکنان آنها) واحدهای پزشکی غیرنظامی، کارکنان و وسایل حمل و نقل غیرنظامی دولت تحت اشغال؟	۷۰

- ۸- آیا بیمارستان‌ها و واحدهای پزشکی غیرنظامی مجازند که در زمان صلح از نشان استفاده کنند؟ ۷۵
- ۹- آیا می‌توان به کمک‌های ارسالی یک دولت، نشان الصاق کرد؟ ۸۶
- ۱۰- آیا یک دولت می‌تواند یک نشان مشخص پذیرفته شده در روی زمینه سفید را روی پرچم ملی خود قید کند؟ ۸۸
- ب) استفاده از نشان [توسط جمعیت‌های ملی ۹۲
- ۱۱- آیا یک جمعیت ملی می‌تواند نشان را به صورت موقت تغییر دهد؟ (استفاده‌های حمایتی یا شخصی) ۹۲
- ۱۲- آیا یک جمعیت ملی می‌تواند از نشان مضاعف (به عنوان مثال هر دوی هلال احمر و صلیب سرخ در کنار یکدیگر) برای اهداف حمایتی یا تشخیصی استفاده کند؟ ۹۷
- ۱۳- آیا می‌تواند نشان‌های کاملاً متفاوت و پذیرفته شده روی اماکن و وسایل حمل و نقلی استفاده کرد؟ جمعیت‌های ملی به صورت مشترک از آنها استفاده می‌کنند؟ ۱۰۲
- ۱۴- تحت چه شرایطی، جمعیت‌های ملی می‌توانند از نشان به عنوان یک ابزار حمایتی استفاده کنند؟ ۱۰۵
- ۱۵- آیا یک جمعیت ملی می‌تواند در طی یک مخاصمه مسلحانه و بدون مجوز صریح مقامات، از نشان به عنوان یک ابزار حمایتی استفاده کند؟ ۱۱۵
- ۱۶- کارکنان یک جمعیت ملی در حمایت از خود به عنوان اجزای کمکی برای واحدهای پزشکی نیروهای مسلح، برای چه فعالیت‌هایی می‌توانند از نشان به عنوان یک ابزار حمایتی استفاده کنند؟ ۱۱۹
- ۱۷- آیا کارکنان پزشکی یک جمعیت ملی می‌توانند هنگامی که به عنوان اجزای کمکی واحدهای پزشکی نیروهای مسلح عمل می‌کنند یعنی در حین محاربه، به استفاده از نشان به عنوان یک ابزار حمایتی هستند، از علامت (لوگوی) جمعیت استفاده کنند؟ ۱۲۳
- ۱۸- آیا یک جمعیت ملی می‌تواند از یک نشان متمایز بزرگ (لوگوی) به عنوان علامت (لوگو) استفاده کند؟ ۱۲۶
- ۱۹- آیا جمعیت ملی می‌تواند به کارکنان خود اجازه دهد که به هنگام سرگردانی در فعالیت‌های کمک‌رسانی بشردوستانه دولتی در خارج و فراتر از قلمرو ماده ۲۶ کنوانسیون ژنو ۱۹۴۹، از علامت (لوگو) جمعیت ملی استفاده کنند؟ ۱۳۲
- ۲۰- یک جمعیت ملی چگونه می‌تواند هنگامی که با یکی از آژانس‌های ملل متحد یا یک شریک بیرونی دیگر همکاری می‌کند از نشان یا علامت (لوگوی) خود استفاده کند؟ ۱۳۶
- ۲۱- نقش جمعیت ملی میزبان در رابطه با استفاده از نشان/علامت (لوگو) یک جمعیت ملی میهمان که در قلمروی طرف نخست به او مساعدت می‌کند چیست؟ ۱۴۴

- ۲۲- آیا می‌توان علامت (لوگو) جمعیت ملی (یا نشان) را بر روی کمک‌های ارسالی آن جمعیت الصاق کرد؟ ۱۵۳
- ۲۳- تحت چه شرایطی، یک جمعیت ملی می‌تواند همزمان با نشان از پرچم ملی نیز استفاده کند؟ ۱۵۷
- پ) استفاده توسط کمیته بین‌المللی صلیب سرخ ۱۶۳
- ۲۴- تحت چه شرایطی، صلیب سرخ ممکن است تصمیم به عدم استفاده از نشان صلیب سرخ بگیرد؟ ۱۶۳
- در زمان شاع و احوالی، تحت چه شرایطی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ ممکن است:
- تصمیم بگیرد که به هیچ وجه از هیچ نشان استفاده نکند؟ ۱۶۳
 - تصمیم بگیرد که از نشان کریستال سرخ استفاده کند؟ ۱۶۳
 - تصمیم بگیرد که نشان هلال احمر استفاده کند؟ ۱۶۳
- ۲۵- تمایز میان نشان صلیب سرخ و علامت (لوگو) کمیته بین‌المللی صلیب سرخ چیست؟ ۱۷۰
- کمیته بین‌المللی صلیب سرخ چگونه آنها استفاده می‌کند؟ ۱۷۰
- ۲۶- هنگامی که صلیب سرخ به حمایت مسلحانه متوسل می‌شود، چگونه از نشان استفاده می‌کند؟ ۱۷۳
- ت) استفاده توسط سایر بازیگران ۱۷۶
- ۲۷- آیا سازمان‌های بین‌المللی (نظیر سازمان ملل متحد، اتحادیه آفریقا، اتحادیه اروپا و ناتو، می‌توانند از نشان استفاده کنند؟ ۱۷۶
- ۲۸- آیا واحدهای خدمات پزشکی متعلق به گروه‌های مسلح می‌توانند در طی مداخلات مسلحانه غیر بین‌المللی از نشان استفاده کنند؟ ۱۸۳
- ۲۹- آیا واحدهایی به جز واحدهای پزشکی نیروهای مسلح دولتی (اطراف مداخلات) یا عناصر جنبش و بویژه سازمان‌های غیردولتی مجاز به استفاده از نشان به منظور ابراز حمایتی هستند؟ ۱۸۶
- ۳۰- آیا شرکت‌های امنیتی و نظامی خصوصی می‌توانند از نشان استفاده کنند؟ ۱۹۷
- ۳۱- نقش جمعیت‌های ملی در مورد استفاده از نشان روی آمبولانس‌های شخصی دولت و ایستگاه‌های کمک‌های اولیه، موضوع بند ۴ ماده ۴۴ کنوانسیون اول ژنو ۱۹۴۹، چیست؟ ۲۰۵

بخش دوم: توصیه‌های مربوط به مسائل تجاری و غیر عملیاتی استفاده از نشان

- الف) استفاده از نشان توسط مراجع دولتی ۲۱۵
- ۳۲- کنوانسیون ۸ نوامبر ۱۹۶۸ ملل متحد راجع به علائم و نشان‌های جاده‌ای و موافقتنامه اروپایی ۱ می ۱۹۷۱ که مکمل کنوانسیون مزبور است: آیا این اسناد با قواعد حاکم بر استفاده از نشان، سازگارند؟ ۲۱۵

- ب) استفاده توسط جمعیت‌های ملی..... ۲۲۴
- ۳۳- آیا یک جمعیت ملی می‌تواند نشان یا علامت (لوگو) خود را روی اقلامی که به عموم می‌فروشد یا میان آنها توزیع می‌کند، نصب کند؟..... ۲۲۴
- ۳۴- آیا یک جمعیت ملی می‌تواند به شرکت‌های شریک خود اجازه دهد که نشان/علامت (لوگو) جمعیت ملی را روی اقلامی که توزیع می‌کند، می‌فروشد یا روی اقلام تبلیغاتی نصب کند؟..... ۲۲۸
- ۳۵- آیا جمعیت ملی می‌تواند:..... ۲۳۲
- قابلیت اعمال قواعد حاکم بر استفاده از نشان بر وبسایت‌ها..... ۲۳۵
- استفاده از نام / لوگوی حامی شرکتی روی وبسایت جمعیت ملی..... ۲۳۵
- استفاده از لوگوی جمعیت ملی روی وبسایت یک حامی شرکتی..... ۲۳۷
- ۳۶- آیا شرکت تجاری جمعیت ملی یا دیگر اشخاص حقوقی که تحت مالکیت یا کنترل جمعیت ملی هستند، منابع و عواید آنها به جمعیت اختصاص می‌یابد، می‌توانند از نشان یا لوگوی جمعیت ملی استفاده کنند؟..... ۲۳۹
- ۳۷- حمایت‌های مالی، ورزشی و بازیکنان تا چه حد می‌توانند برای اهداف ترویجی و جمع‌آوری کمک، از نشان لوگو جمعیت ملی استفاده کنند؟ چه نوع قراردادهایی قابل انعقاد است و حدود آنها چیست؟..... ۲۴۶
- ۳۸- از چه نشان‌ها و لوگوهای بایستی برای انتشارات جمعیت‌های ملی استفاده کرد و شیوه این امر چیست؟..... ۲۵۳
- ۳۹- جوامع ملی بایستی از چه نشان‌ها و لوگوهای رسمی سربرگ‌های خود استفاده کنند؟..... ۲۵۶
- پ) استفاده توسط صلیب سرخ..... ۲۶۳
- ۴۰- کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بایستی از چه نشان‌ها و لوگوهای انتشارات خود در مورد جنبش بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر استفاده کند؟..... ۲۶۳
- ۴۱- کمیته بین‌المللی صلیب سرخ چگونه از نام، لوگو و تصویر خود برای اهداف تجاری استفاده می‌کند؟..... ۲۶۶
- ت) استفاده توسط سایر بازیگران..... ۲۷۶
- ۴۲- سازمان‌های غیردولتی یا شرکت‌های خصوصی در دولتی به‌عنوان «صلیب سرخ»، «هلال احمر» یا کریستال سرخ ثبت می‌رسند در حالی که در آنجا یک جمعیت ملی از قبل وجود دارد. با این موضوع چگونه باید برخورد کرد؟..... ۲۷۶
- ۴۳- آیا «جمع‌آوری کنندگان داوطلبانه منابع» می‌توانند از نشان / لوگوی جمعیت ملی استفاده کنند؟..... ۲۸۸

بخش سوم: توصیه‌های مربوط به پیشگیری و متوقف ساختن سوءاستفاده از نشان	
الف) تعهدات دولت‌ها.....	۲۹۷
۴۴- دولت‌ها باید چه اقدامات قانونی، تنظیمی و عملی را اتخاذ کنند؟.....	۲۹۷
۴۵- تعهدات دولت‌ها در مورد ترویج قواعد حاکم بر استفاده از نشان چیست؟.....	۳۰۶
ب) نقش جوامع ملی.....	۳۱۱
۴۶- اختیارات و مسئولیت‌های جوامع ملی در رابطه با استفاده از نشان چیست؟.....	۳۱۱
پ) نقش کمیته بین‌المللی صلیب‌سرخ.....	۳۲۱
۴۷- اختیارات و مسئولیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب‌سرخ در مورد استفاده از نشان چیست؟.....	۳۲۱
۴۸- مسئولیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب‌سرخ در مورد استفاده از نشان به هنگامی که براساس توان‌نمانداری، عنوان آژانس اصلی و هدایت‌کننده عمل می‌کند چیست؟ در این ارتباط، کمیته به اقدامی را بایستی اتخاذ کند؟.....	۳۲۹
ت) موضوعات خاص.....	۳۳۳
۴۹- منظور از «تقلید» و «نشان» یا «نام» در حقوق بین‌الملل بشردوستانه چیست؟.....	۳۳۳
۵۰- چگونه بایستی با سوءاستفاده از نشان و نام در اینترنت برخورد کرد؟.....	۳۳۸
۵۱- چه استراتژی‌هایی برای ارساء آگهی و پیشگیری و کاهش سوءاستفاده از نشان، موثرند؟	
درس‌های «پیکار حمایت از نشان» چیست؟.....	۳۴۵

قریب ۱۵۰ سال است که نشان صلیب سرخ روی زمینه سفید به عنوان یک نماد شناخته شده به عمل آمده و تجلی بارز حمایت‌ها و مساعدت‌های بی‌طرفانه‌ای که مجروحان و بیماران در زمان مخاصمات مسلحانه از آن برخوردار بوده‌اند عمل کرده است. امروزه صلیب سرخ به نماد هلال احمر بیانگر اقدامات مستقل و بی‌طرفانه‌ای است که توسط اجزای جنبش بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر (از این پس، جنبش) برای پیشگیری و تخفیف آلام بشری در طی بحران‌های بشردوستانه انجام می‌شوند. در واقع این نشانها، نماد هویت و روح بین جنبش هستند.

با توجه به هدف این نشانها - صلیب سرخ و هلال احمر و نشان جدید کریستال سرخ - و اهمیت آنها در حمایت از قربانیان مناسبات مسلحانه، ضروری بود که قواعد حقوقی جامعی برای تنظیم استفاده از آنها و ایمنی آنها تحت هر شرایطی مورد احترام قرار گیرند تدوین شود.

کنوانسیون‌های ژنو ۱۹۴۹ و پروتکل‌های الحاقی ۱۹۷۷ و ۲۰۰۵ واحدهای پزشکی نیروهای مسلح و کارکنان مذهبی حق می‌دهد که از نشان به عنوان یک ابزار حمایتی بهره گیرند. اجزای جنبش - صلیب سرخ، هلال احمر ملی و جوامع هلال احمر و فدراسیون بین‌المللی صلیب سرخ و جوامع هلال احمر نیز مجازند که از نشان برای اهداف تشخیصی استفاده کنند.

ایده‌نشانی که بیانگر حمایت از مجروحان و بیماران و اشخاصی که در وضعیت‌های مخاصمات مسلحانه به آنها کمک و مساعدت می‌کنند، ایده جدیدی نیست اما تا این حد و به این گستردگی پذیرفته نشده بوده است.

تمامی طرف‌های متخاصم باید هنجارهای حقوقی بین‌المللی در مورد نشان‌ها را درک کرده و به آنها احترام بگذارند. این امر در تخفیف آلام و درد و رنج‌ها در صحنه دردمندیت دارد و دسترسی به اشخاصی را که نیازمند کمک هستند تضمین می‌کند. امروزه رژیم حقوقی مربوط به حمایت از نشان‌ها کاملاً در حقوق بین‌الملل بشردوستانه وجود دارد. اساساً دولت‌ها و نیروهای مسلح آنها مسؤول رعایت و اجرای آن هستند. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، جوامع ملی و فدراسیون بین‌المللی که از امتیاز استفاده از نشان بر سر دارند، به دولت‌ها را برای تضمین استفاده صحیح و احترام به نشان‌ها در تمامی مواقع، یاری می‌کنند. این امر همچنین مسؤولیت خاصی را بر آنها به عنوان اجزای جنبش، تحمیل می‌کند. از نشان به گونه‌ای استفاده کنند که از ارزش حمایتی و قدرت نمادین آن کاسته نشود.

در واکنش به درخواستی که در سال ۱۹۸۵ از سوی جنبش، مصوب شورای هیأت‌های جنبش بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر در سال ۲۰۰۱ مطرح شد، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، مطالعه‌ای را به منظور تضمین احترام بیشتر نشان‌ها در تمامی اوضاع و احوال و بویژه حفظ و تقویت ارزش حمایتی آنها انجام داد. در این مطالعه مستلزم فرآیند مشورت گسترده‌ای بود که کمیته با کارشناسان دولتی و نظامی و جوامع ملی در سطح جهانی انجام شد. نتایج این مطالعه تحت عنوان مطالعه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در مورد مسائل عملیاتی، تعاریف و غیرعملیاتی مربوط به استفاده از نشان‌ها (کتاب حاضر) شد.

هدف این مطالعه، ایجاد قواعد جدید نبود. این مطالعه با متمرکز کردن خویش بر معاهدات حقوق بین‌الملل بشردوستانه و مقررات ذریبط جنبش، ارتقای درکی مشترک را تعقیب می‌کند و به مشکل‌ترین و شایع‌ترین سؤالات راجع به استفاده از نشان توسط دولت‌ها و سایر بازیگران و در درون جنبش می‌پردازد.

مطالعه حاضر نخستین بار در سال ۲۰۰۷ به شورای هیأت‌ها ارائه شد و در ویرایش نهایی آن در سال ۲۰۰۹ به شورای هیأت‌ها در نایروبی تسلیم شد که از این سند جدید استقبال کرد و از تمامی جوامع ملی درخواست کرد که از نتایج و توصیه‌های آن بهره گیرند. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ امیدوار است این مطالعه، به عنوان ابزاری سودمند و رفرتس مناسبی برای ارجاع مأموران دولتی، نیروهای مسلح و دیگر دارندگان سلاح و طرفین ذیربط در بخش خصوصی و جامعه مدنی و همچنین اجرای جنیش باشد.

حاصلات مسلحانه همچنان چالش‌های جدی در راه کمک و حمایت از بیماران و مجروحان و تضمین اینکه اشخاصی که به دنبال کمک به قربانیان جنگ هستند بتوانند به آنها به طریق ایمن دسترسی داشته باشند ایجاد می‌کنند. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ امیدوار است که جامعه صلح بتواند رعایت افزونتر قواعد حاکم بر استفاده از نشان‌ها و حمایتی که از طریق آنها مقرر شده را تضمین کند.

فیلیپ اسپوثری

مدیر بخش حقوق بین‌الملل و همکاری